

अमृता प्रीतम

https://mr.wikipedia.org/s/w5v

या लेखात सत्यापनासाठी **अतिरिक्त संदर्भ किंवा स्रोतांची आवश्यकता** आहे.

कृपया विश्वसनीय संदर्भ जोडून हा लेख (https://mr.wikipedia.org/w/index.php?title=%E0%A4%85%E0%A4%AE%E0%A5%83%E0%A4%A4%E0%A4%BE_%E0%A4%AA%E0%A5%8D%E0%A4%B00%A4%A4%E0%A4%AE&action=edit) सुधारण्यात मदत करा. स्रोतहीन सामग्रीला आव्हान दिले जाऊ शकते आणि काढले सुद्धा जाऊ शकते.

<div>अमृता प्रीतम</div> <div>ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ</div>	
जन्म	३१ ऑगस्ट १९१९ <div>गुजरानवाला, पंजाब, पाकिस्तान</div>
मृत्यू	३१ ऑक्टोबर, २००५ (वय ८६) <div></div>
राष्ट्रीयत्व	भारतीय
भाषा	पंजाबी, हिंदी
साहित्य प्रकार	कविता, कादंबरी
पुरस्कार	ज्ञानपीठ पुरस्कार (१९८२) <p>साहित्य अकादमी पुरस्कार (१९५७)</p> पद्मविभूषण पुरस्कार

अमृता प्रीतम (३१ ऑगस्ट, १९१९ - ३१ ऑक्टोबर, २००५) या भारतातील महान साहित्यिकांपैकी एक गणल्या जातात. त्यांनी पंजाबी आणि हिंदी भाषां मध्ये लिखाण केले होते.

प्रीतम यांचा जन्म १९१९ मध्ये भारतातल्या पंजाब राज्यातील गुजरानवाला येथे झाला. त्यांचे बालपण लाहोरमध्ये गेले. शिक्षणदेखील तेथेच झाले. किशोरावस्थेत त्यांनी कविता, कथा व निबंध इत्यादी लेखन करण्यास सुरुवात केली. त्यांची पन्नासहून अधिक पुस्तके प्रकाशित झाली आहेत. त्यांनी लिहिलेल्या साहित्यापैकी काही साहित्यकृतींचा अनेक देशी-विदेशी भाषांमध्ये अनुवाद झाला आहे.

अमृता प्रीतम यांना १९५७ मध्ये साहित्य अकादमी पुरस्कार, १९५८ मध्ये पंजाब सरकारच्या भाषा विभागाचा पुरस्कार, १९८८ मध्ये बलोरियामधील वैरोव पुरस्कार आणि १९८२ मध्ये भारतातील सर्वोच्च साहित्यिक पुरस्कार समजल्या जाणाऱ्या ज्ञानपीठ पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.

चरित्र

पार्श्वभूमी

अमृता प्रीतम यांचा जन्म १९१९ मध्ये सध्याच्या पाकिस्तानच्या पंजाबच्या मंडी बहाउद्दीन येथे अमृत कौर या नावाने झाला. त्यांचे वडील शीख धर्माचे उपदेशक होते. अमृताच्या आईचे अकरा वर्षांचे असताना निधन झाले. त्यानंतर लगेचच ती व तिचे वडील लाहोर येथे गेले आणि तेथेच तिने १९४७ मध्ये भारतात स्थलांतर होईपर्यंत वास्तव्य केले. प्रौढांच्या जबाबदाऱ्या सामना करुन आणि आईच्या निधनानंतर एकाकीपणाने त्याला वेढले, अगदी लहान वयातच

ती लिहायला लागली. १९३६ मध्ये वयाच्या सोळाव्या वर्षी त्यांनी अमृत लेहरन (अमर वेव्हज) या कवितांचे पहिले काव्यसंग्रह प्रकाशित केले होते ज्या वर्षी तिने लहानपणापासूनच व्यस्त असलेल्या संपादक प्रीतम सिंगशी लग्न केले आणि अमृत कौर यांचे नाव बदलून अमृता प्रीतम केले.

स्वातंत्र्यानंतर, सामाजिक कार्यकर्ते गुरु राधा किशन यांनी दिल्लीत पहिले जनता ग्रंथालय आणण्यासाठी पुढाकार घेतला होता. स्वातंत्र्यानंतर काही काळ सामाजिक कामातही ती सहभागी झाली होती. उद्घाटन बलराज साहनी आणि अरुणा असफ अली यांच्या हस्ते झाले आणि त्या अनुषंगाने त्या कार्यक्रमाला हातभार लागला. हे स्टडी सेंटर कम लायब्ररी अजूनही क्लॉक टॉवर, दिल्ली येथे चालू आहे. भारत विभाजन होण्यापूर्वी तिने काही काळ लाहोर रेडिओ स्टेशनवरही काम केले होते.

गरम हावा या अमर विभाजन चित्रपटाचे दिग्दर्शक म्हणून प्रसिद्ध असलेल्या एम. एस. सत्यू यांनी आपल्या दुर्मिळ नाट्यसृष्टी 'एक थे अमृता' च्या माध्यमातून तिला नाट्य श्रद्धांजली वाहिली.

प्रमुख साहित्य

- कादंबऱ्या :

- अदालत
- उन्वास दिन
- कोरे कागज़
- तेरहवाँ सूरज
- दिल्ली की गलियाँ
- नागमणि
- पांच बरस लंबी सड़क
- पिंजर
- रंग का पत्ता
- सागर और सीपियाँ

- आत्मचरित्र :

- रसीदी टिकट

- कथासंग्रह :

- कहानियों के आंगन में
- कहानियां जो कहानियाँ नहीं हैं

- संस्मरणें :

- एक थी सारा
- कच्चा आँगन

- कवितासंग्रह :

- कस्तुरी
- कागज़ ते कॅनवस (ज्ञानपीठ पुरस्कार प्राप्त कवितासंग्रह) इत्यादी १८ कवितासंग्रह प्रसिद्ध आहेत.
- चुनी हुई कविताएँ
- मैं जमा तूँ (१९७७)
- लामियाँ वतन
- लोक पीड (१९४४)
- सुनहुड़े (साहित्य अकादमी पुरस्कारप्राप्त कवितासंग्रह)

- ललित गद्य :

- अग दियाँ लकीरों (१९६९)
- अज्ज दे काफ़ीर (१९८२)
- अपने-अपने चार वरे (१९७८)
- इक उदास किताब (१९७६)
- इक हथ मेहन्दी इक हथ छल्ला (१९८०)

- इकी पत्तियाँ दा गुलाब

- औरत: इक दृष्टिकोण (१९७५)

- कच्चे अखर (१९७९)

- कडी धुप्प दा सफर (१९८२)

- काला गुलाब

- किरमिची लकीरें

- केडी जिंदगी केडा साहित्य (१९७९)

- मुहब्बतनामा (१९८०)

- मेरे काल मुकट समकाली (१९८०)

- शौक सुरेही (१९८१)

- सफरनामा (१९७३)

संदर्भ

बाह्य दुवे

- sawnet.ऑर्ग - अमृता प्रीतम यांच्याबद्दल माहिती (http://www.sawnet.org/books/authors.php?Pritam+Amrita)
- अपनाऑर्ग.कॉम - अमृता प्रीतम यांचे चरित्र (http://www.apnaorg.com/articles/amrita-biography/)
- रझारुमी.कॉम - *अमृता प्रीतम इज नो मोर* (https://web.archive.org/web/2008०७०४१३५८१२/http://www.razarumi.com/२००६/०७/२५/amrita-pritam-is-no-more-१९१९-२००५/) (विदागारातील आवृत्ती वेबॅक मशिनवर)

"https://mr.wikipedia.org/w/index.php?

title=अमृता_प्रीतम&oldid=2593630" पासून हुडकले